

Från: info@angevindkraft.se
Skickat: Mon, 4 Sep 2023 20:46:52 +0100
Till: "moa.rosen@rwe.com" <moa.rosen@rwe.com>; "samrad.langasen@ecogain.se" <samrad.langasen@ecogain.se>; "Ange (Funktionsadress för ange@ange.se)" <ange@ange.se>
Cc: "vasternorrland@lansstyrelsen.se" <vasternorrland@lansstyrelsen.se>; "daniel.gustafsson@lansstyrelsen.se" <daniel.gustafsson@lansstyrelsen.se>; "p4vasternorrland@sverigesradio.se" <p4vasternorrland@sverigesradio.se>; "ingrid.engstedt-edfast@sr.se" <ingrid.engstedt-edfast@sr.se>; "vasternorrland@svt.se" <vasternorrland@svt.se>; "Sundsvalls tidning ,Tips" <tips@st.nu>; "staffan.floren@svt.se" <staffan.floren@svt.se>; "kalla.fakta@tv4.se" <kalla.fakta@tv4.se>; "sveriges.natur@naturskyddsforeningen.se" <sveriges.natur@naturskyddsforeningen.se>
Ämne: Samråd Långåsen

Samrådsyttrande Långåsen

RWE Renewables Sweden AB (RWE) planerar att söka nytt tillstånd för att bygga en vindindustri vid Långåsen, ca 5 km från Ånge centrum i Ånge kommun. RWE har därmed bjudit in till avgränsningssamråd enligt miljöbalken (6 kap. 29 §) som skall äga rum i Melanders bystuga, Parteboda den 20 september 2023 klockan 14.00-20.00.

Vi är en grupp invånare i Ånge kommun som önskar få svar på några frågor inför samrådet, med syfte att mötet ska bli så konstruktivt som möjligt.

Frågorna rör bland annat hur kommunfullmäktige ser på att staten Qatar är största enskilda ägare i exploatörens moderbolag RWE AG och exploatörens historik med kopplingar till Hells Angels och den skandalomsusade banken Credit Suisse, regeringens kommande granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen, samt frågan om hur kompensation kommer tillfalla invånare i kommunen vars fastigheter minskar i värde till följd av denna exploatering.

Vi vet att våra kommunpolitiker gör sitt bästa för att fatta bra och väl underbyggda beslut i alla frågor som rör kommunen, där inkluderas naturligtvis även att ta tillvara på de enskilda invånarnas ekonomiska intressen som berörs av övergripande kommunala beslut. Vi värnar om den demokratiska processen och vi har så här långt full tillit till kommunens förtroendevalda.

Vi vill ha svar i samtliga frågor, varav dessa är ett första urval. Det möjliggör att vi alla har en gemensam bild av på vilka grunder beslutet sedan fattas. Vi ställer ett urval av frågor skriftligt och vill naturligtvis få skriftliga svar från RWE samt Kommunfullmäktiges ledamöter senast 13 september. Vilket är 7 dagar innan avgränsningssamrådet i Melanders bystuga, Parteboda. Allt för att få en enklare och mer förståelig process för alla parter.

Svaren kommer att redovisas offentligt för centrala funktioner. Även i de fall någon mot förmodan inte svarar, kommer vi att naturligtvis redogöra för det också eftersom vi vill eftersträva total transparens. Vi kommer framgent att dela med oss till hela kommunen, men främst för boende och fastighetsägare i Långåsens närområde. Då frågan berör många och vi vill underlätta för en god

och transparent kommunikation, har vi startat en arbetsgrupp inom "Ånge Vindkraft" som driver frågan. Mejladress till gruppen är:

info@angevindkraft.se

Den kommunikation som vi framgent föreslår, är att vi på sändlistan inkluderar centrala funktioner i denna. Det ger samtliga berörda samt intresserade, en likvärdig och samtida möjlighet att inhämta nuläget i frågeställningarna. Följande centrala funktioner inkluderas i Ånge Vindkrafts arbetsgrupps sändlista:

- RWE Renewables Sweden
- Ecogain
- Kommunfullmäktiges ledamöter

CC/ kopia skickas till:

- Länsstyrelsen i Västernorrlands län
- Lokalradion p4 Västernorrlands län
- Lokal-TV Västernorrlands län
- Tidningen Sundsvalls Tidning
- Uppdrag granskning
- Kalla fakta
- Arbetsgruppen i Ånge Vindkraft

Vi önskar skriftliga svar i samtliga frågor, vilket är ett urval av de frågor vi ställer oss och vill ha er hjälp att hitta svar på, eftersom nu är den expertis som finns inom området lokalt. Givetvis förväntar vi oss väl underbyggda, informativa svar med källhänvisningar. Frågor till RWE föregås av "F" och till Kommunfullmäktige "K".

Frågor till Kommunfullmäktige (KF)

K1. Vi förutsätter att markägarna av området Långåsen erhåller kompensation för den påverkan detta vindkraftsprojekt skulle medföra på deras fastigheter. Vi har fått bekräftat av lokalt etablerade fastighetsmäklare att intresset och därmed värdet för bostäder minskar i samband med att vindkraftsparker planeras och/eller etableras inom synbart område från bostadsfastigheter. Detta samband styrks även av statliga energibolaget Vattenfall som på deras hemsida hänvisar till en studie från Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) i Stockholm. KTH-studien indikerar att fastigheter inom 20 kilometer från ett vindkraftverk minskar i värde och det finns fall där värdet på bostäder har halverats. Närhet till vindindustri samt höga verk är den sämsta kombinationen. Ånge centrum ligger ca 5 km från vindparksområdet.

Vi vill veta om kommunfullmäktige kommer begära kompensation till invånare i kommunen vars fastigheter minskar i värde till följd av denna exploatering och hur eventuell kompensation ska säkerställas, beräknas, hanteras och betalas till drabbade invånare, samt inom vilken tidsperiod.

Värdeminskningarna bidrar även till osund ekonomisk risk och därmed stress för drabbade invånare som tecknat banklån med bostaden/fastigheten som säkerhet. Ökad skuldexponering till följd av värdeminskning av fastigheten i kombination med stigande räntor kan vara förödande för en kommuninvånare som exempelvis blir sjuk och inte kan arbeta. Resultatet kan bli att den som drabbas får stora restskulder och inte längre kan teckna lån hos etablerade och seriösa långgivare. Hur ser ni på denna risk för Ånge kommuns invånare kopplat till att det dessutom för närvarande råder stor osäkerhet på bostads- och finansmarknaden.

K2. Vi undrar även hur kommunfullmäktige ser på historiken kring hur RWE hanterat andra vindkraftsprojekt. RWE övertog projekt Långåsen av Nordex 2020.

Nordex har begärts i konkurs av sin huvudentreprenör med kopplingar till Hells Angels i tidigare projekt som ägts av RWE tillsammans med den skandalomsusade banken Credit Suisse, en bank som efter många år av misskötsel och korrruption var nära konkurs under våren 2023, men som bl.a. räddades av att staten Qatar gick in ytterligare kapital och därmed blev näst största ägare i banken efter Saudiarabien.

K3. Vi undrar hur kommunfullmäktige ser på att Qatar, en stat som av flera människorättsorganisationer kritiserats för brist på mänskliga rättigheter, bland annat på grund av slaveri, könsdiskriminering och dödsstraff för sexuella minoriteter, indirekt är största enskilda ägare i exploatörens moderbolag RWE AG, vars dotterbolag planerar att söka tillstånd för att bygga denna vindkraftsindustri i vår kommun.

K4. Regeringen publicerade den 16 mars 2023 en lagrådsremiss där det framgår att det i dag saknas ett regelverk som ger tillräckliga förutsättningar för att förhindra utländska investerares strategiska förvärv av företag vars verksamhet, information eller teknik har betydelse för Sveriges säkerhet eller för allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

Regeringen föreslår därför en ny lag som ger en granskningsmyndighet möjlighet att granska utländska direktinvesteringar och, om det är nödvändigt, förbjuda dem.

Den nya lagen föreslås träda i kraft redan den 1 december 2023.

Att granska utländska bolag kan vara mycket komplext och resurskrävande, vilket ökar risken för att göra felaktiga bedömningar som kan få allvarliga negativa konsekvenser. Vilka möjligheter ser kommunfullmäktige att denna granskningsmyndighet ges tillfälle att kontrollera dessa utlandsägda företag som vill investera i kommunen, innan eventuell investering/exploatering påbörjas, för att skydda Ånge kommun och dess befolkning?

K5. Många vindindustrier säljs inom- och efter etableringsprocessen. Vad anser ni är väsentliga incitament för privata vinstdrivande företag att i kommunen få driva industriområdet, sälja det vidare, till exempel till något investmentbolag i annat land? Kan vi säkerställa att närboende, kommun samt länsstyrelsen känner till ägare för att anvisa frågor dit efterhand? Är det aktuellt för Ånge kommun att bidra till att ägandet och kontrollen över svensk el hamnar i länder som begår brott mot mänskliga rättigheter? Utländska bolag styr och tar mandat över markerna i kommunen och vi ställer frågan vad det gör det med kommunen på sikt? Vilka mervärden skapar det för boende i Ånge kommun att utlandsägda investerare äger industrier utom kommunens kontroll eller insyn, på den mark som i dagsläget är orörd och storslagen natur för rekreation, sport, jakt, fiske svamp- och bärplockning?

K6. Hur många långsiktiga nya arbetstillfällen kan garanteras för kommuns medborgare genom etablering av ny vindkraftsindustri? Vilka typer av arbeten? Under hur lång tid kommer dessa arbetstillfällen att vara? Hur vill ni gynna lokala företag? Kommer kommunen säkerställa att dessa företag och anställda skattar i vår kommun? På vilket sätt blir detta ett ekonomiskt mervärde för vår kommun utöver dom eventuellt säkerställda skatteintäkterna?

K7. Vilka ställningstaganden gör ni till att kilometervis av nya vägar och internt elnät behöver byggas i anslutning till vindindustrin? Vilken påverkan kommer det att ha på naturen? Vilka ställningstaganden gör ni i frågan om tilltänkta vägbyggen utan att dessa skadar naturen? Kan människor vistas som vanligt under etableringsfasen? Hur står försiktighetsprincipen gällande det? Kommer allemansrätten råda i området liksom i dag? Hur skyddas medborgarnas

rättigheter till allemansrätten och djurs säkerhet i och runt industriområdet?

K8. Hur ska vi få en robust och fossilfri elförsörjning i landet och hur avser kommunen att bidra? Hur bidrar kommunen redan? Vilka mål finns uppsatta för etablering av nya energikällor? Var? Vilket energislag? Hur ser ni på miljöföroreningar genom att Bisfenol släpps i naturen? Hur ställer ni er till miljöpåverkan av sannolikt kinesiskt tillverkat stål och skövling av regnskog för att framställa delar till verk?

K9. Vilka krav ställer ni på företagets ansvar på nedmontering/deponi/återställande av naturen när industrin upphör? Vem ansvarar för att avsättningskalkyl, ansvarighet finns dokumenterad samt att medel finns avsatt? Kommer dessa medel att vara låsta i kommunala konton för att säkerställa framtida nedmontering/återställande efter upphörande? Vart kommer dessa medel förvaras och vem/vilka kommer ha åtkomst?

K10. I det tilltänkta vindindustriprojekt - hur använder ni samt kommer ni att använda er av försiktighetsprincipen? När i beslutsprocessen kommer ni att tillämpa försiktighetsprincipen? Finns det några avväganden ni gör och då väljer att inte tillämpa försiktighetsprincipen, i så fall, i vilka frågor kan det vara? Vi vill att ni motivera varför eller varför inte, då vi ser försiktighetsprincipen som central.

K11. Bebyggelse ligger vackert beläget i Ljungans dalgång nedanför Långåsen. Vindkraftverken planeras att byggas på höjden vilket gör effekten större jämfört med bygdebefolkningens bostäder. På vilket sätt resonerar ni i ämnet att människors hälsa och välbefinnande påverkas då vindkraftverk även på platt mark ger "känslan av att de välter ner över en" (enligt SOU 2023:18, beskrivning ges av vår klimatminister).

K12. Uppfattar ni att företaget följer miljöbalken i alla avseenden? Finns avvikelser, i så fall vilka?

K13. Kommunen har lagt resurser på att sammanställa en översiktsplan. Hur anser ni att det är möjligt att satsa på vindkraftverk utan att skada den andra lokala strategin?

K14. Bland andra Ulla Heinne (se youtube om hälsa) hänvisar till en mängd forskning som visar att det finns faktorer efter etablering av vindkraft som bidrar och framkallar ohälsa för människor. Studier som visar på hälsoeffekter. Gemensamt är att man som boende valt att leva nära natur och bortom stadens stress. Dessa för en påtaglig påverkan på sin boendemiljö. Många har fått hälsoproblem och den vanligaste störningen är sömnstörning. Det påverkar allvarligt hälsan (högt blodtryck, depression). Ljudet upplevs pulserande och ständigt pågående vilket leder till utebliven vila och förhöjt kortisol (stress, hjärnan fungerar sämre). Symptomen släpper när man lämnar boendeområdet eller när verken står stilla. Hur ställer ni er till det som lyfts fram i forskning (Finland, Australien, Kanada och Tyskland är exempel på länder som publicerat forskning)? Hur bedömer ni risken att projekt inte får konsekvenser för människors hälsa? Husen i området är byggda i gammal teknik, ofta trähus och tvåglasfönster. Vilka krav på mätmetoder kan ni ställa för att säkerställa att det inte skapas ohälsa för varje individ och berörd kommuninvånare? Vilken opartisk part skall i sådant fall genomföra denna mätning?

K15. Lågfrekvent buller kan inte höras av människor, men hur påverkas människor av det? Allt utifrån försiktighetsprincipen, hur resonerar ni? Vad

kräver ni av företaget att de ska redovisa i frågan om hur mycket vindkraftsverken kommer att låta, mätt av oberoende aktör, samt hur det redovisas till boende? Inte bara under sommarhalvåret utan även när det bildas is på rotorbladen. Hur resonerar ni i ämnet att försiktighetsmått ska vidtas om risken finns för att en olägenhet kan uppkomma?

K16. Vilka krav ställer ni på företaget att mäta buller både med dBA och dBZ? WHO:s norm är att mäta med dBZ och det gäller även i andra länder. Alla typer av ljud kan mätas med bästa tänkbara mätmetoder. I dag vet man att ljudet från verk är kraftigare under vintern. Kommer det att mätas, med tanke på att vi bor i en miljö där vintern är lång. Spridning av buller, infraljud och lågfrekvent ljud ökar vid högre verk och stora rotordiametrar. Människor lämnar sina hem, visar forskningsstudier från 2020 (Kanada). I en studie 2021 redovisas stora hälsoproblem där industriell vindkraft allvarligt kan skada hälsan och att mer forskning behövs. Vilken forskning använder ni för att försäkra oss om att ljudet inte kommer att störa oss? Vilka krav ställer ni att det används bästa möjliga teknik i ljudmätningarna? Hur och när redovisas mätningarna för berörda samt kommuninvånarna?

K17. Vilket rättsskydd har vi som berörda i Ånge och vilket ansvar tar ni som kommun om/när medborgare drabbas av ohälsa på grund av vindkraftsbuller? Vem ersätter de drabbade? På vilket sätt? När ersätts de? Är ni villiga att ta risker att människor kan bli sjuka? Vilka argument har ni för det och varför? Vad händer om "samhällets värderingar" ändras så att infraljud och lågfrekvent buller över vissa nivåer, uttryckt som dBC eller dBZ, anses påvisa hälsovådliga bullernivåer?

K18. Var går er gräns där man som människa upplever att man ej störs av verkens blinkljus? Vilket avstånd är mest sannolikt att ljusföroreningar i form av blinkljus kommer att vara synliga ifrån, 4 mil? 6 mil? eller 8 mil? Vi har sett exempel från Lervik där lägre verk står i jämnhöjd med boendemiljön och dessa syns med konstant blinkande på 2,5 mils avstånd. Hur långt i från industrin kommer människor, fåglar, fladdermöss och natur påverkas av blinkande ljus?

K19. Hur ser ni på att människor runt om i Sverige i många personliga berättelser berättar om en inte i ringa grad förstörd livsmiljö efter etablering av vindkraftverk? Vill ni bidra till kommunens medborgare och besökande i Ånge kommuns ofantligt vackra miljö nu erbjuds en bruten horisontlinje? Som vi ser det får vi en mindre vacker natur och en mindre attraktiv natur. Natthimlen med norrsken i Ånge kommun är fantastisk. Många gläds åt vinterkvällar med en gnistrande natthimmel, långt bort från städernas ljus. I perspektivet livskvalitet har naturupplevelser en stor påverkan på värdet av att bo och vistas i Ånge kommun. Vi vill inte ha blixtljus som påverkar natthimlen och gör upplevelsen av norrsken mindre. Kommer det någonsin att bli mörkt igen till förmån för att uppleva en stjärnklar natthimmel? Den enskilda människan tar konsekvenserna av de stora företagens oreparerbara övergrepp på naturen. Anser ni att vindkraftverk i Ånge kommun medför en risk för att vi som bor och vistas här får våra levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller att miljön försämrats avsevärt? I Ånge kommuns vision och strategiska mål skrivs att en hållbar utveckling innebär att en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. På vilket sätt skapas ett mervärde för byn/kommunen genom konstanta blinkljus? Om det inte gör det, hur tänker ni kompensera oss för det? Kan industrin befaras föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön i Ånge kommun? Det utpekade området är jaktmarker. Jakt är väsentlig för att reglera

och stabilisera djurstammar. Under uppbyggnad fungerar troligen inte jakten alls. Jaktmiljön och jaktupplevelsen försämras avsevärt för jägarna. Vägar, ljud och ljus från snurrorna gör att totalintrycket blir ett helt annat än jaktmiljön i dagens orörda skogar. Vid småviltsjakt försvåras jakten troligtvis då ljud från verken tar över de ljud som småvilt ger ifrån sig. Livskvalitén kring Långåsen och dess storslagna, tysta och djurrika omgivningar ger ett stort mervärde och incitament för oss boende att välja denna plats att leva på. Anser ni att möjligheterna kommer att bli desamma? Finns det anledning att vidta försiktighetsmått eftersom skäl finns som antar att en verksamhet eller åtgärd av detta slag kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön?

K20. Vilket säkerhetsavstånd bedömer ni rimligt mellan vindindustrin och människors boende? I SOU 2023:18 beskrivs andra länders diskussion kring säkerhetsavstånd, vilket kan uppgå till många mil och då är avståndet beräknat utifrån betydligt lägre verk. Vi vet att det är isavlossningar på hundratals kilo under varierande tider på året. Vi vill inte riskera att människor och djur skadas eller dör av isavlossning, brand i torn, vingar som rasar eller verk som faller. Minst fyra exempel på incidenter med brinnande verk finns i Sverige och det senaste var på Gotland i och med ovädret Hans. Genom verken har vi 27 nya möjligheter till skogsbrand. Kommer området stängas av eller anslås skyltar att det råder risker eller fara inom området? Är riskanalys genomförd? Om området begränsas, hur begränsas då allemansrätten? På vilken lag vilar beslutet att stänga av vår skog eller förbise allemansrätten?

K21. Hur tillämpas mark och habitatdirektivet i ämnet vindindustri? Vrårar och örnar har jaktmarker i lufthavet. I produktionsskog pågår rörelse med maskiner, men vingar på vindkraftverk har enorma svepradier och det är nytt inslag. Strategi för vindkraft och kungsörn är att högt rangordnade revir enligt Länsstyrelsen ska omgärdats med minst 10 km skyddzon, medan generell hänsyn bör vara 3-4 km (rättspraxis idag är 2 km). Områden där kunskap saknas ska inventeras och utredas noga under minst tre år av exploatören, i samråd med Länsstyrelsen.etc

K22. Utifrån dom senaste årens pandemier samt upprepade våldsdåd/skjutningar i storstadsregionerna väljer många att flytta från dessa regioner till s.k. glesbygd för att skapa sig en bättre miljö att leva samt bo i. I anslutning till Coronapandemin insåg både mindre och större företag att deras medarbetare kunde genomföra sina arbeten både på det klassiska kontoret, men även från hemmet, s.k. "hemmakontor" vilket resulterat i att många företag halverat sin yta för kontoret. Här har Ånge Kommun en stor uppsida med att locka med inflyttning för dom som söker en lugn, trygg boende miljö som man kan arbeta från på distans. Vi vet idag att under de senaste åren har utflyttning från storstadsregionerna varit större än inflyttningen till desamma, vilket tidigare varit tvärtom under många år. Hur ser kommunen på att dessa vindindustriprojekt påverkar intresset för denna inflyttning, har kommunen gjort "kundundersökningar" för att få underlag inom dessa frågeställningar, vad innebär det att man funderar på att bygga vindkraftverk i människors tankar för inflyttning, utifrån att önskan är närhet till friluftsliv, fiske, jakt, skidåkning och orörd natur.

K23. I det tilltänkta vindindustriprojektet vill vi lyfta våra grundlagsskyddade rättigheter och värna om kommunens rådighet över våra marker och vatten. Vi har tillit till att demokratin fungerar och att vi var för sig samt gemensamt avsätter tid till fördjupning och dialog innan beslut fattas. Vi vet att det behövs resurser för att skapa underlag och förståelse. Hur ställer ni er till vår önskan som är att KF nyttjar sitt kommunala veto och

säger nej till etablering av vindindustrin gällande området Långåsen innan jul? Ett sådant agerande skulle bespara er och oss alla mycket tid, pengar och stärka kommunens image. Om ni mot förmodan inte tänker göra så hoppas vi att ni även är tydliga med det ställningstagandet.

Frågor till RWE:

F1. Hösten 2019 förvärvades RWE Renewables Sweden AB av dotterbolaget till RWE AG. Svenska bolaget RWE Renewables Sweden AB har inte betalat bolagsskatt i Sverige något av åren mellan 2019-2021. Kommer RWE Renewables Sweden AB betala bolagsskatt i Sverige under 2022 och/eller 2023?

F2. Per 29 augusti 2023 har RWE Renewables Sweden AB både skuldsaldo hos kronofogden samt obetald vägtrafikskatt. Vad beror detta på och har ni för avsikt att justera dessa obetalda skulder?

F3. Kommer ni att driva industriområdet själva efter uppförandet eller planerar ni att sälja det vidare? Hur stor är risken att del av ägandet i denna vindkraftsindustri hamnar i länder som begår brott mot mänskliga rättigheter? Vilka mervärden skapar det för boende i Ånge kommun att utlandsägda investerare äger industrier på den mark som i dagsläget är orörd och storslagen natur för rekreation, sport, jakt, fiske svamp- och bärplockning?

F4. Har ni skrivit PPA-avtal med några parter? I Sverige har vindkraften i regel, direkt eller indirekt utländskt ägande och är uppbackade av så kallade Power Purchase Agreements (PPA), fastprisavtal som garanterar ägarna 10-15 år av fasta priser. Får några, i så fall vilka, ta del av framtida försäljning av el till fastställt pris? Hur mycket av elen går tillbaka till närområdet? Hur mycket ska säljas? Diktaturen Kina är den största ägaren av vind-el i Sverige. Vi undrar om det kan komma att påverka oss att lämna bort makten över elen till utlandet. På vilket sätt bidrar vi i Ånge kommun till ett grönare Sverige om elen säljs vidare till andra länder?

F5. Hur många nya arbetstillfällen kan garanteras för kommuns medborgare genom er industri? Vilka typer av arbeten? Under hur lång tid kommer dessa arbetstillfällen att finnas kvar? Hur vill ni gynna lokala företag? Kommer dessa företag och anställda att skatta i vår kommun? På vilket sätt utgör dessa arbetstillfällen ett ekonomiskt mervärde för vår kommun?

F6. Hur stor summa läggs undan för att bekosta nedmontering, deponi, samt återställande av naturen när industrin upphör? Var ska deponin förläggas? Bladen ska efter 2025, enligt beslut som gäller hela den europeiska vindkraftsbranschen, antingen återvinnas eller återanvändas. Vi har sett rikliga exempel på hur uttjänta vingar deponeras i fjärran länder. Vingarna fraktas, mot betalning, och täcks med ett lager sand. Hur ser planen ut för er industri? Hur kommer det att gå till? Är inflation inräknat i den summa som avsätts? Vilken är summan avsatta medel per verk? Hur stor är den totala summan inräknat återställande av en totalt förstörd natur i övrigt och naturförstörelse genom vägar? Visa avsättningskalkyl. Vem ansvarar för att denna summa finns och vem disponerar summan fram till avvecklingen? Hur är beräkningarna gjorda och är det garanterat (genom att ge exempel) att den avsatta summan är tillräcklig?

Markägaren kan tro att det är bolaget och hur försäkras ni att ansvarigheten är tydlig? Vad händer om bolaget säljs eller går i konkurs? Vem garanterar att dessa pengar finns? Finns det en svensk statlig fond? Vilken information har markägarna fått som visar gränsdragning och ansvar i att plocka ner och forsla bort, återvinna och återställa marken?

F7. Vilka blir ansvariga för att sanera utfällningarna av mikroplast i naturen runt er vindindustri?

F8. Hur följer ni miljöbalken?

F9. Kommer ni försöka göra oss positivt inställda till projektet genom att erbjuda en bygdepeng från vindindustrins intäkter?

F10. I ert tänkta vindindustriprojekt - hur använder ni samt kommer ni att använda er av försiktighetsprincipen? När i beslutsprocessen kommer ni att tillämpa försiktighetsprincipen? Finns det några avväganden ni gör och då väljer att inte tillämpa försiktighetsprincipen, i så fall, i vilka frågor kan det vara? Vi vill att ni motivera varför eller varför inte, då vi ser försiktighetsprincipen som central.

F11. När, var och hur lägger ni ut mer information om projektet? Vilket datum får vi det, hur tar ni hänsyn till den delen av befolkningen som inte kommer på mötet? Eller är digitala?

F12. Vilket år planerar ni att påbörja bygget av projektet om ni får tillstånd? Hur lång tid beräknas detta ta? Kommer ni att spränga i berggrunden, och i så fall hur mycket, hur ofta, under hur lång tid och hur mycket låter det? Vilka utsläpp innebär byggandet? Hur påverkar det miljön?

F13. Hur många kilometer nya vägar och internt elnät behöver byggas i anslutning till er vindindustri? Var kommer ni att anlägga transportvägar? Hur breda kommer dessa att bli? Vilken typ av trafik kan vi förvänta oss på dessa vägar? Mellan vilka tider? Hur tung? Hur mycket? Raka och platta vägar krävs för transport av vingar och fundament, hur och var ska dessa dras? Hur anser ni att ni kommer lyckas med tilltänkta vägbyggen utan att det skadar naturen? Kan människor vistas som vanligt under etableringsfasen?

F14. Var kommer er vindindustri att anslutas till elnätet? Vad behöver då byggas för att det ska bli möjligt? Vid goda vindförhållanden och därmed hög vindkraftsproduktion blir resultatet ett överskott av el i nätet. Hur tas det omhand? Vi antar att ett vindkraftverk börjar producera vid cirka 4 m/s och arbetar sig upp mot 50% av sitt maximala produktionsvärde vid 8 m/s. Stämmer det? Hur ofta beräknar ni att verken kommer att stå stilla?

F15. Vilka geotekniska undersökningar har gjorts? Vilka geotekniska undersökningar kommer att göras? Kommer våtmarkerna att förbli orörda? Finns det rasrisk i samband med tilltänkt etablering? Kommer det att ske sprängningar? I så fall var och i vilken omfattning? Kan ni garantera att vattenkvaliteten inte kommer att påverkas av er industri?

F16. Vad blir totalhöjden på verken som ni vill bygga? På vilken höjd kommer dessa att stå jämfört med bygdebefolkningen? Hur hög är högsta punkten på vindkraftverket jämfört med där byborna vistas? Hur ser fotocollage ut över dessa centrala platser? På vilket sätt påverkas människors hälsa och välbefinnande av att vindkraftverk ger "känslan av att de välter ner över en" (enligt SOU 2023:18, beskrivning ges av vår klimatminister). Vilka principer använder ni gällande fotopunkter?

F17. Vilka undersökningar av berörd natur, djurliv och kultur kommer ni att göra innan eventuell byggstart?

F18. Hur och på vilket sätt kan ni bevisa att ert projekt ej påverkar djur (tama som vilda) samt fågellivet? Vi vill att ni säkerställer att ingen påverkas. Vi vill att varje art redovisas för. Bland annat kungsörn finns på området. Örnen utgår från bergets högsta höjd och dess jaktmarker finns i dalgång och skogar. Strategi för vindkraft och kungsörn är att högt rangordnade revir ska omgärdats med minst 10 km skyddzon, medan generell hänsyn bör vara 3-4 km (rättspraxis idag är 2 km). Områden där kunskap saknas ska inventeras och utredas noga under minst tre år av exploatören, i samråd med Länsstyrelsen etc. Har det gjorts? Vi vill att detta redovisas för varje genomfört år detta studerats. Vi har även fiskgjusar på området. Kan ni garantera att bygget inte förstör jaktmarker, häckningsplats, migrationskorridorer och revir? Det har på området påträffats rödlistade och sällsynta växtarter. Vi vill gärna ta del av er sammanställning över vilka det gäller och på vilket sätt ni menar att dessa inte hotas. Hur säkerställer ni naturintressen i förhållande till Artskyddsförordningen §4 och Miljöbalken §6?

F19. I Danmark har man hittat hög PFAS-halt i kornas blod vilket lett till att korna inte får användas som mat efter slakt. Hur kommer ni att över tid mäta PFAS-halterna i den boskap som finns i omgivningen och bidrar till ett öppet landskap? Hur kommer ni att redovisa värdena?

F20. Vilka risker finns det med att leva och bo nära er industri? Ulla Heinne (se youtube om hälsa) hänvisar till en mängd forskning som visar att det finns faktorer som bidrar och framkallar ohälsa för människor. Hur ställer ni er till det som lyfts fram i forskning (Finland, Australien, Kanada och Tyskland är exempel på länder som publicerat forskning). Kommer och kan ni bevisa att ert projekt inte får konsekvenser för människors hälsa? Husen i området är byggda i gammal teknik, ofta trähus och tvåglasfönster. Stresspåslag är vanliga ohälsaeffekter. Hur används era mätmetoder för att individuellt säkerställa att det inte skapas ohälsa?

F21. Hur mycket kommer ljuset att störa? Från vilka vägar kommer vindkraftsverken att vara synliga? Påverkas trafikanter av blinkljus? Att köra i vinternatten omgiven av blinkljus, är det en riskkälla som påverkar bilförare? Var går er gräns där man ej störs av ljuset? Kommer era verk att skapa ljusföroreningar? Om inte - hur? Om ja - hur? Hur har ni gjort beräkningarna? Vilket avstånd är mest sannolikt att blinkljusen kommer att vara synliga ifrån, 4 mil? 6 mil? Eller 8 mil? Vi har sett exempel från Lervik där verken är i jämnhöjd med boende och dessa syns med konstant blinkande på 2,5 mils avstånd. Hur långt i från er industri kommer människor, fåglar, fladdermöss och natur påverkas av blinkande ljus?

F22. Vilka skuggmätningar från rotorbladen kommer att göras? Vi har getts information att skuggor skapar ohälsa och omöjliggör för många människor att kunna vistas i dess skuggfält. Vilken information har ni? Hur stora verk har ni gjort reella mätningar på? Hur har ni assimilerat mätningarna?

F23. Var går er gräns där man ej störs av ljudet? Vad har ni använt för metod att mäta? Hur ska ni mäta? Varför använder ni den mätmetoden? Lågfrekvent buller kan inte höras av människor, men hur påverkas människor av det? Allt utifrån försiktighetsprincipen, hur resonerar ni? Hur mycket kommer vindkraftsverken att låta? Inte bara under sommarhalvåret utan även när det bildas is på rotorbladen.

F24. Kommer ni att mäta buller från er industri både med dBA och dBZ? WHO:s norm är att mäta med dBZ och även i andra länder. Alla typer av ljud kan mätas med bästa tänkbara mätmetoder. I dag vet man att ljud från verk är kraftigare under vintern. Kommer det att mätas, med tanke på att vi bor i en miljö där

vintern är lång. Spridning av buller, infraljud och lågfrekvent ljud ökar vid högre verk och stora rotordiameter. Människor lämnar sina hem, visar forskningsstudier från 2020 (Kanada). I en studie 2021 redovisas stora hälsoproblem där industriell vindkraft allvarligt kan skada hälsan och att mer forskning behövs. Vilken forskning använder ni för att försäkra oss om att ljudet inte kommer att störa oss? När ska ni redovisa DBZ, varför eller varför inte? Används bästa möjliga teknik i ljudmätningarna?

F25. Vad händer om de modellberäkningar som gjorts vid projekteringen av ett vindkraftverk, vid en efterkommande kontroll när vindkraftverken byggts visar sig ha angivit felaktiga bullervärden? Det är ett återkommande bekymmer från andra etableringar och vi räknar det som en risk. Vad händer om bullret ökar över tid på grund av att till exempel "hajfenor" på rotorblad ramlar av, isbildning skapar obalanser, materialutmattning och andra förändringar över tid? Vem utför kontrollen? Utförs kontrollerna av bolaget själva? Utförs kontrollerna av ett oberoende bolag?

F26. Vad händer om "samhällets värderingar" ändras så att infraljud och lågfrekvent buller över vissa nivåer, uttryckt som dBC eller dBZ, anses påvisa hälsovådliga bullernivåer?

F27. Vad händer om det visar sig att orsaken till den psykisk ohälsa, som många människor lider av idag, genom forskning visas bero på att de utsatts för infraljud och lågfrekvent buller? Studier har visat jakt har stor betydelse för jägares hälsa. Vid reducerad jaktupplevelse, bland stålskog, buller, brus och blinkljus, kan ni försäkra oss om att vindkraftverken inte skapar ökad ohälsa?

F28. Vilket rättsskydd har vi som berörda i Ånge kommun och vilket ansvar tar ni om/när medborgare drabbas av ohälsa på grund av vindkraftsbuller? Vem ersätter dem? På vilket sätt? När ersätts de? Är ni villiga att ta risker att människor kan bli sjuka? Vilka argument har ni för det och varför?

F29. Vi har undersökt tillverkningsprocesser för den "grön vind-elen". Stålet i verken kommer ofta från Kina, där lågavlönad arbetskraft bryter kol. I diktaturen Kina som enligt människorättsorganisationer satt ca tre miljoner uigurer i koncentrationsläger i Xinjiang, tillverkas stålet för att sedan fraktas över halva klotet till Sverige. Är detta klimatneutralt och ett led i er planering för en "grön vind-el"? För varje vindkraftverk bryts mark som en halv fotbollsplan och hålen är 20 meter djupa. När verken rests i stålskogarna, släpps microplaster ner. Karolinska institutet varnar i sin rapport för höga halter av Bisfenol. Bisfenoler är en grupp av kemikalier med liknande molekylstruktur varav den mest kända och välstuderade är bisfenol A (BPA). Hur mycket Bisfenoler beräknar ni att varje verk släpper varje år? På senare år har användningen av BPA begränsats kraftigt eftersom djurstudier visar att ämnet är reproduktionsstörande och har hormonstörande egenskaper. Hur bedömer ni att djur och vatten påverkas av den Bisfenol som verken kommer att släppa?

F30. Hur många privata fastigheter ligger inom 10 kilometers avstånd från er planerade industri? Villägarnas riksorganisation har gjort en stor underökning under 10 år och jämfört prisbild av de som sålts i närheten (10 km) av vindkraftverk och om fastigheter tappar i värdet. Svenska fastighetsägare beräknas ha förlorat ca 100 miljarder pga vindkraft. Vad har ni för siffror? Närhet till fastigheter samt höga verk är den sämsta kombinationen, vilket skulle drabba Ånge kommuns fastighetsägare. Man uppskattar en minskning av värdet med upp till 70 %. I SOU 2023:18 uppmärksammas kraftiga minskningar av

fastighetspriser samt föreslås en modell för inlösen av fastigheter. Ånge kommuns vision och mål är att vi behöver bli fler för att klara en ekonomisk hållbarhet. Bidrar 290 meter höga vindkraftverk till attraktion att bosätta sig eller etablera sig i området? Vilka fördelar har vindkraftverk för att locka boende till området? Hur ser ni på ert ansvar för att människor förlorar ekonomiskt? Hur efterlevs egendomsskyddet och är det i linje med regeringsformen, EU-stadgarna samt Europakonventionen? Vad gäller för inlösen av fastigheter, där människor har bott och vistats i generationer? Var sätter man gränsen för inlösen? Hur påverkas Ånge kommuns befolkning om vissa delar av bygden blir obebodliga till förmån för utlandsägda vindkraftverk? Kommer gränsdragning i olika perspektiv att påverkas då verken även står på höga berg?

F31. Det utpekade området är jaktmarker. Jakt är väsentlig för att reglera och stabilisera djurstammar. Under uppbyggnad fungerar jakten inte alls. Jaktmiljön försämras avsevärt för jägarna. Vägar, ljud och ljus från snurrorna gör att totalintrycket blir ett helt annat än miljö i dagens skogar. Vid småviltsjakt försvåras jakten då ljud från verken tar över de ljud som småvilt ger ifrån sig. Översiktsplanen som tagits fram i kommunen lyfter fram kommunens stora naturvärden. Livskvalitén som Långåsen-området och dess storslagna, tysta och djurrika omgivningar ger är ett stort mervärde och incitament för oss boende att välja denna plats att leva på. Kommer möjligheterna att bli desamma? Issläpp med isbitar som väger flera hundra kilo har redan inträffat i Sverige och är en risk för skoteråkare och jägare. Hur kan säkerheten garanteras året runt?

F32. Vi kan inte se att någon invånare som bor i närhet av vindkraftsindustrin kommer ha glädje av den, utan behöver er kunskap att hitta de incitament som gör att en vindkraftsindustri skulle skapa ett stort mervärde för boende i Ånge kommun.

F33. Under hur många år anser ni att era verk kan producera el? Hur lång bedömer ni att kraftens livslängd är? Hur länge beräknas det att kunna drivas ekonomiskt hållbart samt tekniskt säkert? Vi har uppmärksammat att det skett incidenter med oljeutsläpp vid kraftverk. Vilken information har ni? Hur sanerar ni området? Hur kan ni garantera att verkens oljeutsläpp inte påverkar dricksvattnet?

F34. Vilken formel använder ni för att beräkna säkerhetsavståndet som människor bör hålla till er industri? I SOU 2023:13 beskrivs andra länders diskussion kring säkerhetsavstånd, vilket kan uppgå till många mil och då är avståndet beräknat i förhållande till betydligt lägre verk. Hur kan ni garantera att inga isavlossningar hamnar på människor? Vi vet att risker finns under varierande tider på året. Kan ni garantera att människor och djur inte skadas eller dör av isavlossning, brand eller vingar som rasar eller verk som faller? Kommer ni att stänga av området eller anslå skyltar att det råder risker eller fara inom området? Om ni begränsar området, hur begränsas då allemansrätten? På vilken lag vilar beslutet att stänga av vår skog eller förbise allemansrätten? Hur kommer brandkåren dit upp? Minst fyra exempel på incidenter med brinnande verk finns i Sverige och det senast var på Gotland i och med ovädret Hans. Genom verken har vi 27 nya möjligheter till skogsbrand dit brandkåren i dagsläget inte kommer åt. Finns planer att utveckla brandflyg på plats? Hur minskar ni riskerna? Om inte, varför inte? Hur ser ni på försiktighetsprincipen? Kommer allemansrätten vara orörd? Hur har ni tänkt skydda dessa områden och garantera människor och djurs säkerhet runt era torn? Vad händer om ett torn faller? Vi har sett exempel på att det hänt i Sverige. Finns det risk för människor och djur om det skulle inträffa? Hur har ni tänkt

skydda dessa områden och garantera människor och djurs säkerhet runt era torn?

F35. Hur ser ni på att människor runt om i Sverige i många personliga berättelser berättar om en förstörd livsmiljö efter etablering av vindkraftverk? Hur ser ni på att vi i Ånge kommuns ofantligt vackra miljö nu erbjuds en bruten horisontlinje? Som vi ser det får vi en mindre vacker natur och en mindre attraktiv natur. Natthimlen med norrsken i Ånge kommun är fantastisk. Många gläds åt vinterkvällar med en gnistrande natthimmel. I perspektivet livskvalitet har naturupplevelser en stor påverkan på värdet av att bo och vistas i Ånge kommun. På vilket sätt kommer blixtljus att påverka natthimlen och upplevelsen av norrsken? Kommer det någonsin att bli mörkt igen till förmån för att uppleva en stjärnklar natthimmel? Medför vindkraftverk i Ånge kommun en risk för att vi som bor och vistas här får våra levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller att miljön försämras avsevärt? I Ånge kommuns vision och strategiska mål skrivs att en hållbar utveckling innebär att en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. På vilket sätt skapas ett mervärde för Ånge kommun genom konstanta blinkljus? Om det inte gör det, hur tänker ni kompensera oss för det? Kan er industri befaras föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön i Ånge kommun? Om inte, varför? Om, på vilka sätt?

F36. Om du personligen gör en sammantagen bedömning av alla ovanstående faktorer - skulle du då gå med på att bo intill den här vindkraftsparken?

Vi hoppas och förutsätter att ni nu också är villiga att ta tillbaka era planer och tydligt säger detta till oss i arbetsgruppen och främst till kommunens invånare. Ett sådant agerande skulle bespara er och oss alla mycket tid, pengar och stärka er image. Om ni mot förmodan inte tänker göra så hoppas vi att ni även är tydliga med det.

Vi kommer givetvis att dela era svar med de centrala funktioner som i inledningen av detta dokument informerats kring. Vi hoppas på ett snabbt, utförligt och positivt svar.

Med vänliga hälsningar
Arbetsgruppen Långåsen